

ՀՌՈՄԻ ՊԱՊԻ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Տարիներով կը խօսուէր եւ կը սպասուէր որ Հռոմի Կաթողիկէ եկեղեցւոյ Պապը՝ Յովհաննէս Պօղոս Բ. այցելէր Սուրբ Երկիր:

Քրիստոսի Մենդեան երրորդ հազարամեակի մուտքին երուսաղէմ այցելեցին զանազան եկեղեցւոյ պետեր եւ քարձրաստիճան անճանադրութիւններ, ինչպէս նաեւ պետութեանց նախագահներ եւ քաղաքական երեսիլի դէմքեր: Ասոնց կարգին կային Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահը Ռոբերտ Քոչարեան եւ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ Պետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Հայրապետը: Այս հիւրերու ներկայութիւնը եւ մասնակցութիւնը տուաւ յատուկ փայլ Քրիստոսի Մենդեան 2000 ամեակին տօնակատարութեան: Երրորդ հազարամեակի սկզբնաւորութիւնը պատմութեան համար եղաւ նշանակալից: Տօնուցաւ մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի մարդացեալ Աստուածորդւոյն ծննդեան 2000րդ տարեդարձը: Ինչպէս նաեւ՝ քաղաքի կրօնական թէ աշխարհական անճանադրութեանց արտայայտած խօսքերուն միտքն ու ոգին կ'արտացոլային Քրիստոսի Մենդեան աւետիսին բերած աէրը, խաղաղութիւնը եւ արդարութիւնը, որոնց կարիքը շատ է մարդկային կեանքի բոլոր խաւերուն մէջ, զարգացնել կարենալու համար քրիստոնէավայել կեանք, եւ զգալու համար Աստուծոյ թագաւորութիւնը մեր հոգիներուն եւ սիրտներուն մէջ:

Հռոմի Քահանայապետը նոյն այդ ոգիով սկսաւ իր հոգեւոր ճամբորդութիւնը Վատիկանի իր Աթոռէն, Մարտ 20ին: Ան Ամմանի - Յորդանան - ճամբով Մարտ 21ի

երեկոյեան մուտք գործեց Իսրայէլ: Օդակայանի մէջ զինք դիմաւորեցին եկեղեցւոյ պետեր, երկրի նախագահը եւ այլ ներկայացուցիչներ: Ներկայ էր նաեւ երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, որուն կ'ընկերակցէր Սամուէլ Մ. Վրդ. Աղոյեան: Իսրայէլի նախագահ Ուալլաքըմ իր քարիզալուստի խօսքին մէջ ըսաւ, «Կը գնահատենք Ձերոյ Սրբութեան բերած նպաստը հակասեմական որակումները դատապարտող իրրեւ ռեժիմ Աստուծոյ եւ մարդկութեան դէմ»:

Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Քահանայապետը իր խօսքին մէջ ըսաւ, «Երեկ նաքաւ լերան քարձուներէն, Յորդանանի Հովիտի վրայով, դիտեցի այս օրհնեալ երկիրը: Այսօր, խոր զգացումով ոտք կը դնեմ այս երկիրը, ուր Աստուած ընտրեց իր վրանը շինել»:

«Իմ այցելութիւնս ունի երկու նպատակ» ըսաւ քահանայապետը, «անհատական ուխտագնացութիւն, եւ Հռոմի եպիսկոպոսի Հոգեւոր ճամբորդութիւն Արաբիամի, Իսահակի եւ Յակոբի Աստուծոյ մեր հաւատքի ծագման տեղին: Այս այցելութիւնը մասն է աղօթքի եւ շնորհակալութեան այն աւելի լայն ուխտագնացութեան, որ առաջնորդեց զիս Սինայի Անապատը ուր վնդոյ յայտնութիւնը ձեւաւորեց յաջորդող փրկութեան պատմութիւնը: Ես հիմա ունիմ առանձնաշնորհումը այցելելու այն քանի մը վայրերը որոնք սերտ աղընչութիւն ունին Յիսուս Քրիստոսի կեանքին, Մահուան եւ Յարութեան հետ»:

Քահանայապետը խօսելով կրօններու համակցութեան մասին, ըսաւ, «Իմ ճամբորդութիւնս, հետեւաբար, խոնարհ երախտագիտութեան

եւ յոյսի ուխտագնացութիւն մըն է այն վայրերում ուր ծագում առաւ կրօնական պատմութիւնը: Իմ այցելութիւնս յարգանքի ցուցաբերում մըն է երեւալայն կրօնականութեան, որոնք կը գոյակցին այս երկրի մէջ: Երկար ժամանակ է ի վեր ակնկալութեամբ կը սպասէի հանդիպելու Քրիստոնեայ գնագան եկեղեցիներու եւ համայնքներու անդամներուն, որոնք կան այս երկրին մէջ: Կ'աղօթեմ որ այս իմ այցելութիւնս ծառայէ քաջալերելու որ աւելնայ միջ-քրիստոնէական երկխօսութիւնը որ պիտի առաջնորդէ հրեաները, քրիստոնէաները եւ իսլամները փնտռելու, իւրաքանչիւրը ըստ իր հաւատարմութեան, այն ընդհանրական եղբայրութիւնը որ կը միացնէ մարդկութեան ընտանիքին բոլոր անդամները, գործելու խաղաղութեան եւ արդարութեան համար, որ Սուրբ Երկրի ժողովուրդը տակաւին չունի, եւ որուն խորապէս կը կարօտի»:

Քահանայապետը այս ընդունելութենէն ետք մեկնեցաւ Երուսաղէմ եւ հոն գիշերեց: Չորեքշաբթի, 22 Մարտի առաւօտուն, եասըր Արաֆաթի Բեթղեհէմի պալատին մէջ, Պապը իր առաջին տեսակցութիւնը ունեցաւ նախագահին, Հոգեւոր պետերուն եւ պետական անձնաւորութեանց հետ, եւ ապա բոլորը մեկնեցան դէպի Բեթղեհէմի Ս. Մենդեան հրապարակը, ուր Սուրբ Պատարագ մատուցուեցաւ քաղմահազար քաղմութեան եւ ուխտաւորներու ներկայութեան: Իր պատգամին մէջ քահանայապետը ըսաւ. «Քրիստոսի թագաւորութիւնը երկրաւոր թագաւորութիւն մը չէր, այլ քարիին յաղթանակը չարին դէմ, վերջնական յաղթանակը մեղքին եւ մահուան դէմ: Փոխակերպելով մեր մարդկային տկար քննութիւնը եւ մեզ կարող դարձնելով

իրարու հետ բնակելու խաղաղութեամբ եւ հաղորդուելու Աստուծոյ հետ»:

Քահանայապետը եզրափակեց իր խօսքը, ակնարկելով Բեթղեհէմ բնակող քրիստոնեաներուն որոնք նուազող փոքրամասնութիւն են գերակշռող իսլամ այդ քաղաքին մէջ, ըսելով, «Պահեցէ՛ք ձեր ներկայութիւնը եւ ձեր հայրերուն ժառանգութիւնը այստեղ ուր մեր Փրկիչը ծնաւ»: Պատարագին ներկայ գտնուեցան եկեղեցիներու պետեր եւ ներկայացուցիչներ: Ներկայ էր նաեւ Երուսաղէմի Պատրիարքը՝ Ամեն. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, որուն կ'ընկերակցէին Տ. Սամուէլ Մ. Վրդ. Աղոյեան եւ Տ. Աւետիս Արք. Իփրանեան: Քահանայապետը անպաշտօն այցելեց Քրիստոսի Ս. Մենդեան Այրը եւ իր անձնական աղօթքը ըրաւ: Ապա քաղաքապետը այցելութիւն մը տուաւ Պաղեստինեան Իշխանութեան, որմէ ետք ան այցելեց նաեւ Տէհէրանի գաղթականաց վայրը եւ ապա վերադարձաւ Երուսաղէմ:

Հինգշաբթի, 23 Մարտ 2000, կէսօրին քահանայապետը այցելեց Իսրայէլի երկու կրօնապետներուն, երկրի նախագահին եւ ետտ Վաշէմ Յուշարօանին: Իսկ երեկոյեան Նորդը Տամի մէջ տեղի ունեցաւ միջ-կրօնական հանդիպում մը Պապին եւ հրեայ ու իսլամ կրօնապետներուն միջեւ ի ներկայութեան հրաւիրեալներու: Գործադրուեցաւ երաժշտական յայտագիր մը հրեայ, իսլամ եւ քրիստոնեայ պատանիներու կողմէ: Առաջին խօսողը եղաւ հրեայ կրօնապետը Իսրայէլ Միր Լայ: Երկրորդ խօսողը եղաւ Իսլամ Շէյխը՝ Թալսիր Թամիմի: Երրորդ խօսողը եղաւ քահանայապետը Յովհաննէս-Պողոս Բ.:

Յայտագրի վերջաւորութեան յատուկ ամանի մէջ, Պապը ձիթենիի

Ժառ մը տնկեց ի նշան խաղաղութեան: Այս միջ-կրօնական հանդիպումին ներկայ եղան երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Թորգոմ Արք. մանուկեանը եւ Տ. Սամուէլ Մ. Վրդ. Աղոյեանը: Ուրաք, 24 Մարտ 2000, Հռոմի քահանայապետը առաւօտեան Սուրբ Պատարագ մատուցանեց երանիներու լերան քացաստանին մէջ, Քորազին երկտասարդութեան համար: Կէսօրէ ետք հանդիպում ունեցաւ Իսրայէլի վարչապետին հետ: Շաբաթ, 25 Մարտ 2000, առաւօտեան քահանայապետը երուսաղէմէն մեկնեցաւ Նազարէթ քաղաքը եւ աղօթեց Աւետման այրին մէջ եւ ապա պատարագեց նոյնանուն եկեղեցւոյ մէջ: Կէսօրէ ետք այցելեց Գեթսեմանիի պարտէզի եկեղեցին: Իսկ երեկոյեան միջ-եկեղեցական հանդիպում ունեցաւ երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ, իրեն հասարակաց վայր ընտրուած բոլոր Պատրիարքարաններուն կողմէ, նկատի առած Յունաց Պատրիարք Թէոդորոսի հիւանդագին վիճակը: Այդ հանդիպման ներկայ եղան մեր Պատրիարքարանէն Պատրիարք Սրբազան Հայրը, Լուսարարապետ Նուրհան Եպս. Մանուկեան, Արիս Եպս. Շիրվանեան, Կիրեղ Եպս. Գարիկեան, Սեւան Եպս. Ղարիպեան, եւ Համբարձում Վրդ. Քէշիշեան:

Կիրակի, 26 Մարտ 2000, առաւօտեան, Նորին Սրբութիւն Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապը այցելեց երուսաղէմի Իսլամ Մուֆթիին, ապա այցելեց երեսներուն Լացի Պատր: Նորին Սրբութիւնը բուրբ մը վրայ գրուած աղօթք մը գետեղեց պատի նեղին:

ՔԱՀԱՆԱՅԱՔԵՏԻ ԱՅԹԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՐԲՈՑ ԾԱԿՈՐԵԱՆՑ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐ: Կիրակի, Մարտ 26ին, ժամը 10.45ին Լացի Պատեն վերադարձին, Նորին Սրբութիւնը այցելեց Հայոց Պատրիարքին, Սրբոց Թակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ: Ինչպէս ամէն տեղ ուր Պապը այցելեց, ռստիկանութիւնը ամէն տեսակի ապահովութեան միջոցներ ձեռք առաւ: Եկեղեցւոյ գաւիթի մուտքին մետաղ ստուգող մեքենայ լարեցին, որուն ֆնտրեան եմբարկուեցան անոնք որոնք պիտի դիմաւորէին Պապը Ս. Թակոբի Տաճարէն ներս: Եկեղեցւոյ գաւիթը շարուած էին ՀՅՄԻ եւ ՀՄԸՄի սկանտները: Իսկ եկեղեցիէն ներս ժողովուրդը անհամբեր կը սպասէր տեսնելու կաթոլիկ եկեղեցւոյ քահանայապետը: Ժառանգաւորաց Վարժարանի սաներ տաճարին մէջ կազմ ու պատրաստ կը սպասէին «Հրաշափառ»ով դիմաւորելու քահանայապետը: Վանքի մուտքին զինք դիմաւորեցին Պատրիարք Սրբազանն ու Լուսարարապետը Ս. Նուրհան Եպս. Մանուկեան: Սկստական յարգանքի յատուկ բարեւոյ եւ ծափողջոյններով եւ Սրբոց Թակոբեանց Միաբանութեան Բափօրով Նորին Սրբութիւն Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապը մուտք գործեց Սրբոց Թակոբեանց Մայր Տաճար: Ժառանգաւորաց սաներու «Հրաշափառ» եւ «Ուրախ Լեր Ս. Եկեղեցի» շարականներու երգեցողութեամբ, Պապը առաջնորդուեցաւ Փոքր Ատեան եւ բազմեցաւ կեդրոնը դրուած բազկաթոռին վրայ: Պատրիարք Սրբազան Հայրը անցրեւնով իր բարիգալուստի խօսքին մէջ ըսաւ. «Զերդ Սրբութիւն, հաճոյք եւ պատիւ է մեզի ողջունել Ձեզ յանուն երուսաղէմի Հայ Պատրիարքութեան՝ Սրբոց Թակոբեանց Մայր Տաճարէն ներս:

«Կանգնած ենք այն իսկ վայրին վրայ ուր շինուեցաւ հայկական առաջին եկեղեցին չորրորդ դարուն հայ ուխտաւորներու կողմէ: Այս տաճարը կառուցուած է երկու Սուրբ Յակոբներու դամբարաններուն վրայ: Առաջինը Սուրբ Յակոբոս Առաքեալն է, Յովհաննէս Աւետարանիչի եղբայրը, որ գլխատուեցաւ 44 բուին, որ եւ պաշտպան սուրբն է հայոց համար: Անոր գլուխը կը հանգչի Տաճարին հիւսիսային կողմը «Դիսաղիթ» կոչուած մատուռին մէջ: Երկրորդ Սուրբը Յակոբոս Տեառնեղբայրն է, որ եղած է առաջին եպիսկոպոսը Երուսաղէմի քրիստոնեաներուն: Անոր աճիւնները գետեղուած են տաճարի Աւագ Խորանին ներքեւ: Մենք կանգնած ենք սրբազան այդ վայրին մէջ, գոհութիւն տալու Աստուծոյ, Ձերդ Սրբութեան այս առաքելական ուղեւորութեան համար, մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի հետներուն հետեւելով:

«Այստեղ պատշաճ է կրկնել Նաւում եւ Եսայի մարգարէներուն խօսքերը, որոնք կ'ըսեն. «Ահա արագընթաց են անտարբերին ռոտերը լեռներուն վրայ, որ խաղաղութիւն կ'աւետէ»: (Նաւում 1:15): Նաեւ՝ «Իբրեւ զի՝ գեղեցիկ են ի վերայ լեռանց ռոտ անտարանցի».

համարաւուն խաղաղութեան, իբրեւ անտարանցի քարութեան» (Եսայի 59:1): Եւ թէ «Ինչ գեղեցիկ են ռոտերը խաղաղութեան անտարանցիներուն եւ քարութեան անտարանցիներուն: (Հոսոմ. 10:15):

«Ձերդ Սրբութեան այս ուխտաւորութիւնը եւ այցելութիւնները կը հաստատեն Ձեր ունեցած հովուական մտահոգութիւնները ոչ միայն Սուրբ երկրի Քրիստոնեաներուն համար, այլ նաեւ բոլոր հրէական եւ իսլամական աւանդութիւններով ազգերուն հանդէպ,

որոնք կը տենչան մարդկային ընկերութեան խաղաղ գոյակցութեան, արժանապատուութեան, ապահովութեան եւ քարգաւաճութեան:

Արդարեւ. «Ի՜նչ գեղեցիկ են անտարանցի ռոտերը լեռներուն վրայ, որ խաղաղութեան անտարան կը ֆարոգէ» եւ եղբայրութիւնը մարդկութեան:

«Համայն հայ ազգը՝ ի Հայաստան եւ ի սփիւռս, կը յիշէ Ձեր սիրալիթ եւ եղբայրական հանդիպումները Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին հետ, նաեւ հայ մշակոյթի ու հոգեւոր ժառանգութեան այն ցուցահանդէսը որ տեղի ունեցաւ Վատիկանի մէջ "Roma-Armenia" անուան տակ:

«Մեր Պատրիարքարանին մէջ եւս ունինք արժէքաւոր հաւաքածոյ մը մեր մշակոյթի եւ հոգեւոր ժառանգութեան, որուն մէկ մասը մշտապէս ցուցադրուած է այս տաճարին մէջ, մաս կազմելով մեր առօրեայ եկեղեցական պաշտամունքներուն, նաեւ ի գոհացումն ուխտաւորներու եւ այցելուներու հետաքրքրութեան եւ գոհունակութեան: Այդ բոլոր սրբազան իրերուն վրայ անպայման խաչի նշանը գծագրուած կը տեսնենք, իբրեւ կեդրոնական արտայայտութիւնը մեր քրիստոնէական հաւատքին եւ հայկական ինքնութեան:

«Այդ ինքնութիւնը մասամբ մը կը հաստատուի նաեւ հազարաւոր խաչքարերով որոնք կը գտնուին պատմական Հայաստանի լեռներուն, վանքերուն եւ գերեզմանատուներուն տարածքին վրայ: Այդ խաչքարերու մոմիւններէն կ'երեւին այս տաճարի արտաքին պատերուն վրայ եւս:

«Մեր Տիրոջ փրկարար խաչելութեան եւ յարութեան հանդէպ

նուիրումի ոգիով է որ կը խնդրենք Զերդ Սրբութենէն, ընդունիլ հայկական խաչքարի ճեղով եւ սատափով զարդարուած նուէր մը, Բեթղեհէմի տաղանդաւոր վարպետներու ձեռքով պատրաստուած:

«Հանեցէ՛ք ընդունիլ զայդ իրրեւ յուշարար Զերդ Սրբութեան հոգեւոր ուխտաւորութեան դէպի այս Սուրբ երկիրը, եւ իրրեւ նշան քրիստոնէական եւ եղբայրական այն Սիրոյն, զոր մենք բոլորս կը տածենք Զերդ Սրբութեան հանդէպ իրրեւ Հովիւ-բարի ըստ մեր Տիրոջ գնահատանքին:

«Նոյնպէս կը խնդրենք Զերդ Սրբութենէն որ նախ ընդունի՛ք Հոգեւոր նուէր մը եայ մանուկի մը կողմէ, որ կուգայ Միացեալ Նահանգներէն: Ան 12 Տարեկան աղջնակ մըն է՝ Թալին Գալպեան, զոր կը երաւիրենք ներկայացնելու իր աստուածատուր նուէրը, "Ave Maria" տաղը երգելով:»

Թալին Գալպեան մենք բացք "Ave Maria"ն գլուխը ծածկած շղարշով: Ապա մօտեցաւ եւ աշը համրութեց ֆահանայապետին: Պապը ի նշան գնահատութեան եւ սիրոյ՝ նակատր համրութեց պատանի Թալինին, ապա տուաւ իր պատգամը, ըսելով.

«Զերդ Ամենապատուութիւն, ինձ համար մեծ հաճոյք է այցելել ձեզ, ձեր իսկ քակավայրին մէջ: 1996ին հաճոյքը ունեցայ հանդիպելու ձեզի Հռոմի մէջ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոսի յիշատակելի այցելութեան առթիւ: Սրտանց կը կրկնեմ այն բառերը որ ըսի Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին. «Թող այս մեր հանդիպումին շնորհիւ եւ սիրելիութիւնը դառնայ ճրգոյ մթաստուեր վայրերը լուսաւորող, մինչեւ օրը լուսնայ, եւ արուսեակը ծագի ձեր սրտերում մէջ» (Բ. Պետրոս Ա. 19):

«Մեր այսօրուան հանդիպումը է նաեւ ուրիշ յառաջխաղաց քայլ մը, որ Տէրը շնորհած է մեզի ամրացնելու կապերը Կաթողիկ եկեղեցւոյ եւ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ միջեւ: Այս Յոբելիական Տարւոյն ընթացքին, երբ անելի եռանդուն կ'աղօթենք որ Տէրը մեզի շնորհէ միութեան պարգեւը, թող մեր բարեկամութիւնը ըլլայ քարճարացող աղօթք առ Աստուած, ինչպէս խունկ, ինչպէս երեկոյեան զոհի ճենճերը մատուցուած խաչին վրայ իր սիրելի Որդւոյն կողմէ:

«Զերդ Ամենապատուութիւն, այցելելով ձեր տունը, ինքզինքս կը զգամ իրրեւ եղբայր եղբայրներու միջեւ, որոնք միասին կը պայքարին կերտելու Քրիստոսի եկեղեցին: Շնորհակալ եմ ձեզմէ ձեր սիրալիր ընդունելութեան համար, եւ կը խնդրեմ Յարուցեալ Տիրոջմէն որ շնորհէ ձեզի, ձեր եղբայրութեան եւ Սուրբ երկրի մէջ քնակող Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ հաւատացեալներուն քարգաւանճամ, ցնծութեան եւ խաղաղութեան պարգեւները:

Միաբանութեան անդամներու աջահամբոյրէն ետք, ֆահանայապետը հրաժեշտ տուաւ ժողովուրդին եւ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան: Մեկնումի ճամբուն վրայ, Պապը օրհնեց բոլորը եւ իրեն բերուած երեսխաները:

Քահանայապետը ուղղակի մեկնեցաւ Ս. Յարութեան Տաճար եւ Սուրբ Պատարագ մատոյց Քրիստոսի Գերեզմանին վրայ: Պատարագին ներկայ գտնուեցան նաեւ Պատրիարք Սրբազան Հայրը, Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, Լուսարարապետ Նուրհան Եպս. Մանուկեան, Կիրիւղ Եպս. Գաբրիէան, Սեւան Եպս. Դարիպեան, Մամուլէ Մ. Վրդ. Աղոյեան, եւ Համբարձում Վրդ. Բէշիշեան:

Երեկոյան 6:30ին Քահանայապետը մեկնեցաւ դէպի Հռոմ: Ողջերթի համար Թէլ Աւիվի օդակայան կը գտնուէին ի շարս այլ եկեղեցական պետերու եւ ներկայացուցիչներու, Պատրիարք Սրբազան Հայրը եւ Հայր Սամուէլ Աղոյեան:

Ահա այսպէս, Երուսաղէմ քաղաքը եւ քրիստոնեաներ պարեցան ցնծութեան օրեր Հռոմի Կաթոլիկ

եկեղեցւոյ քահանայապետին՝ Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապին օրհնաբեր այցելութեան առթիւ: Կը յուսամք եւ կ'աղօթենք որ Քրիստոսի ծննդեան աւետիսին բերած սիրոյ, խաղաղութեան եւ արդարութեան պատգամը կը ծաղկի, մարդոց սրտերուն եւ հոգիներուն մէջ ստեղծելով համակեցութեան եւ եղբայրասիրութեան մթնոլորտ մը քրիստոսակոխ այս Սուրբ Երկրին մէջ եւ աշխարհի բոլոր ծագերուն:

ՍԱՄՈՒԷԼ Ծ. ՎՐԴ. ԱՂՈՅԵԱՆ

ՇԵՈՐՀԱԽՈՐԱՆՔ

Քրիստոսի Ծննդեան 2000 ամեակին առիթով, շնորհաւորանքի գիրքը եւ հեռագրեր առաւուցան Հոգեւոր ու Կառավարական պետերուն եւ Առաջնորդներուն, որոնց շնորհաւորագիրերը ստացած է Պատրիարք Սրբազան Հայրը:-

- Ամենայն Հայոց Հայրապետ, Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Գրեգին Բ. Կաթողիկոսին.

- Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետ, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին.

- Հռոմէական Կաթոլիկ եկեղեցւոյ Քահանայապետին՝ Նորին Սրբութիւն Յովհաննէս Պօղոս Բ. Պապին.

- Մոսկուայի եւ Խուսիոյ Օրթոտոքս եկեղեցւոյ Ամեն. Տ. Ալէքսէյ Բ. Սրբազան Պատրիարքին.

- Թուրքիոյ Հայոց Ամեն. Տ. Մեսրոպ Բ. Մաթաֆեան Սրբազան Պատրիարքին.

- Յորդանանի Վսեմ. Ապտուլահ Բ. Թագաւորին.

- Գալուստ Կիլիկիական Հիմնարկութեան Նախագահ Տէր. Միխայէլ Եսայեանին.

- Թեմակալ Առաջնորդներուն, Պետական եւ Ազգային Հաստատութեանց ղեկավարներուն.